

MIGRAȚIA INTERNĂ: DIRECȚII ȘI DIMENSIUNI

Vitalie ȘTÎRBA, cercetător științific,
CCD, INCE

***Summary.** In the article is analysed internal migration based on current statistics regarding permanent residence registration and the census from 2004. There is a slow reduction of this phenomenon; annual population involved in changing place of residence is an average of 1%. The main places that attract residents of small towns and villages are Chisinau and Balti. The urban population from internal migration records a slight increase, the degree of urbanization annual increases just under 0.2%.*

***Key words:** internal migration, population, urbanization, residence registration.*

Migrația internă prezintă un proces demografic important determinat de o multitudine de factori economici și sociali și se referă la schimbarea domiciliului permanent pe teritoriul țării (migrația permanentă), precum și la transferul temporar (migrația temporară) legat preponderent cu încadrarea în câmpul muncii în afara localității de reședință. Aceste două tipuri de mobilitate teritorială în interiorul țării sunt strâns legate între ele și interdependente.

În acest articol vom face o analiză a migrației interne permanente, ce prezintă una dintre componentele dinamicii populației, contribuind la scăderea sau creșterea efectivului populației din diferite unități administrativ-teritoriale și localități.

Migrația internă în Republica Moldova nu este un fenomen de masă. Mobilitatea populației este mai redusă decât în țările economic dezvoltate, în care migrația internă prezintă factorul principal de redistribuire a forței de muncă și de atenuare a disproporțiilor în dezvoltarea socioeconomică a teritoriilor. În anii 2011-2015, în mediu 1% (37,9 mii) din populația totală a republicii a fost încadrată în migrația internă anuală, fiind de proporții mai reduse chiar și în comparație cu unele țări din regiune. În anul 2009 pentru Belarus, ponderea migranților interni, din populația țării, constituia 2,3% [6], iar în România pentru anul 2014 - 1,9% [3]. În mare măsură această situație este determinată de nivelul înalt al migrației internaționale, în special al migrației de muncă, care în ultimele decenii a obținut proporții considerabile și a cuprins o bună parte a populației din mediul rural și din orașele mici.

Pe parcursul mai multor decenii, în Republica Moldova migrația rural-urbană a avut un rol dominant, proces specific pentru societatea modernă, precum și o caracteristică importantă a gradului de dezvoltare socioeconomică. Totodată, migrația rural-urbană a provocat degradarea structurii pe vârste a populației rurale, îmbătrânirea demografică rapidă, deficitul brațelor de muncă, toate acestea având consecințe socioeconomice și demografice de lungă durată.

Rezultatele Recensământului populației din 2004 relevă faptul că numărul populației care locuiește în altă localitate decât cea în care s-a născut constituie 27% din total. În mun. Chișinău și mun. Bălți proporția populației băștinașe alcătuiește 50%, ceea ce demonstrează prezența accentuată a fenomenului de migrație internă în timp. Numărul celor stabiliți pentru perioada de 10 ani și mai mult, pe tot teritoriul țării, constituie 68% din populația care și-a schimbat locul de trai cel puțin o dată pe parcursul vieții.

Numărul de locuitori cu durata de ședere 6-9 ani prezintă cea mai mică pondere din populația orașelor și satelor republicii (sub 8%), aceste schimbări ale locului de trai corespund anilor 1995-1998 - perioada crizei economice. Ponderea migranților stabiliți pe durata 2-5 ani și 0-2 ani alcătuia un număr mai mare decât în perioada anterioară, cu valori de 10,4% și 12,9%.

În orașele Chișinău și Cahul populația stabilită de până la 10 ani prezintă un număr de peste 35% din totalul celor sosiți. Pentru alte localități urbane ponderea acestora constituie până la 30% (Tabelul 1).

Pe parcursul a doi ani până la recensământ, 94,4 mii locuitori și-au schimbat domiciliul pe teritoriul țării, dintre care 44,8 mii s-au stabilit în mun. Chișinău, 6,6 mii în mun. Bălți și 3,6 mii în raionul Cahul. În celelalte raioane numărul populației sosite a fost cuprins între 0,5 și 2,5 mii locuitori [4].

Tabelul 1. Populația din unele orașe ale Republicii Moldova după durata de ședere la Recensământul populației din anul 2004

Oraș	Total	De la naștere		Nu de la naștere					
		mii	% din total	mii	% din total	Inclusiv după durată, %			
						sub 2 ani	2-5 ani	6-9 ani	10+ ani
Total pe republică	3383.3	2479.6	73.3	903.7	26.7	10.4	12.9	7.7	68.0
Chișinău	644.2	310.9	48.3	333.3	51.7	12.6	14.5	7.2	64.2
Bălți	122.7	61.4	50.1	61.3	49.9	10.6	10.7	6.1	72.0
Cahul	35.5	20.0	56.3	15.5	43.7	16.4	12.6	6.8	63.6
Ungheni	35.3	24.0	68.0	11.3	32.0	9.9	9.9	6.8	72.5
Soroca	28.4	17.2	60.8	11.1	39.2	9.5	12.1	5.3	71.5
Orhei	25.6	15.7	61.2	9.9	38.8	9.1	10.7	5.8	73.7
Căușeni	21.9	15.5	70.7	6.4	29.3	7.5	9.5	6.6	75.9

Sursa: BNS

În decursul anilor 2004-2016 s-a evidențiat un spor numeric al populației în orașele Republicii Moldova datorită migrației de la sat la oraș. Această creștere a dus la mărirea treptată a populației urbane, care în 2016 constituie 42,5% (1511 mii) din numărul total de locuitori. Începând cu anul 2013, localitatea Tvardița obține statutul de oraș, fapt ce a contribuit la creșterea numărului de orașe, precum și a efectivului populației urbane din republică (Tabelul 2).

Orașele Chișinău și Bălți, fiind cele mai mari localități, au înregistrat în această perioadă o creștere semnificativă a numărului de locuitori. Astfel, ponderea populației orașului Chișinău din numărul total de locuitori pe republică a crescut de la 17,4% (589,4 mii) în 2004 la 19,2% (681,1 mii) în 2016. Populația orașului Bălți a crescut de la 122,7 mii (3,6%) în 2004 până la 145,8 mii locuitori la începutul anului 2016.

În această perioadă a sporit și numărul de orașe mijlocii, cu o populație de 20-50 mii locuitori. Dacă în 2004 erau înregistrate cinci orașe din această categorie, în anul 2016 numărul acestora a ajuns la nouă unități, lista fiind suplinită cu orașele: Ceadâr-Lunga, Strășeni, Durlești și Drochia. Totodată s-a redus numărul de orașe cu o populație de 10-20 mii locuitori, prin excluderea din clasament a orașelor menționate

anterior. Ponderea populației în aceste orașe din totalul pe republică constituie 7,9%, respectiv s-a redus cu 1,3%.

În categoria orașelor foarte mici nu se atestă schimbări în efectivul populației, sau în raportul acesteia față de numărul total de locuitori pe republică, având în vedere dimensiunile acestora precum și influența lor în întreaga rețea de localități urbane.

Tabelul 2. Clasificarea orașelor Republicii Moldova după numărul populației la Recensământul populației din 2004 și conform statisticii curente la 1.01.2016

Orașele după numărul populației	RPL 2004		Populația stabilă la 01.01.2016	
	Denumire oraș	% din populația totală	Denumire oraș	% din populația totală
Orașe foarte mari (peste 500 mii)	Chișinău	17.4	Chișinău	19.2
Orașe mari (100 - 250 mii)	Bălți	3.6	Bălți	4.1
Orașe mijlocii (20 - 50 mii)	Cahul, Ungheni, Soroca, Orhei, Comrat	4.3	Cahul, Ungheni, Soroca, Orhei, Comrat, Ceadâr-Lunga, Strășeni, Durlești, Drochia	7.3
Orașe mici (10 - 20 mii)	Ceadâr-Lunga, Strășeni, Căușeni, Drochia, Edineț, Vulcănești, Durlești, Hâncești, Ialoveni, Fălești, Călărași, Codru, Taraclia, Florești, Cimișlia, Sângerei, Nisporeni, Basarabeasca, Râșcani, Glodeni, Rezina, Leova	9.2	Căușeni, Edineț, Hâncești, Fălești, Vulcănești, Ialoveni, Călărași, Florești, Taraclia, Sângerei, Nisporeni, Cimișlia, Râșcani, Rezina, Basarabeasca, Codru, Glodeni, Leova, Dondușeni	7.9
Orașe mici (5 - 10 mii)	Cricova, Dondușeni, Ocnîța, Briceni, Otaci, Anenii Noi, Ștefan Vodă, Cupcini, Sângera, Criuleni, Telenești, Șoldănești, Lipcani	3.0	Briceni, Ocnîța, Cricova, Anenii Noi, Sângera, Criuleni, Ștefan Vodă, Otaci, Telenești, Cupcini, Șoldănești, Cantemir, Tvardița, Lipcani, Vadul lui Vodă	3.3
Orașe foarte mici (3 - 5 mii)	Vadul lui Vodă, Iargara, Căinari, Cantemir, Vatra, Biruința	0.7	Iargara, Căinari, Biruința, Vatra	0.5
Orașe foarte mici (sub 3 mii)	Cornești, Costești, Mărculești, Ghindești, Frunză, Bucovăț	0.3	Cornești, Costești, Ghindești, Mărculești, Bucovăț, Frunză	0.3

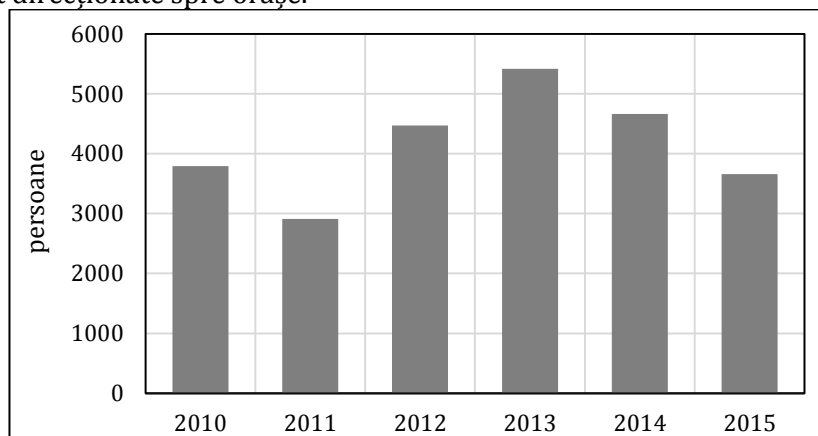
Sursa: BNS

În perioada anilor 2010-2015, populația urbană din republică, în urma migrației interne, a înregistrat o creștere, numărul celor sosiți fiind superior fluxului

de migranți care și-au schimbat domiciliul din mediul urban în cel rural. Orașele au spor mediu anual de 4,2 mii locuitori în urma acestui fenomen, iar în decursul acestei perioade în mediul urban populația a fost completată cu 25 mii de persoane (Fig.1). Direcționarea populației de la oraș la sat lasă o amprentă mai puțin semnificativă, acest tip de migrație cuprinde sub 20% din numărul total de plecări anuale înregistrate pe republică.

Având în vedere direcționările pronunțate ale fluxurilor migratorii spre orașele Chișinău și Bălți, creșterea populației urbane se manifestă în cadrul acestor doi poli, celelalte orașe având o contribuție nesemnificativă (Fig. 3). Orașele mici și centrele raionale sunt printre localitățile care pierd numărul de locuitori în favoarea orașelor mari, aceste fluxuri în mare parte purtând un caracter ireversibil. Numărul populației care își schimbă domiciliul de la oraș la sat constituie cca 20% din totalitatea de mișcări migratorii interne.

Pentru ultimii cinci ani numărul de plecări din mediul rural înregistrează o descreștere ușoară, având un volum mediu anual de 22,5 mii persoane, dintre care 48% sunt direcționate spre orașe.

Fig 1. Sporul migrator în orașele Republicii Moldova, 2010-2015

Sursa: BNS

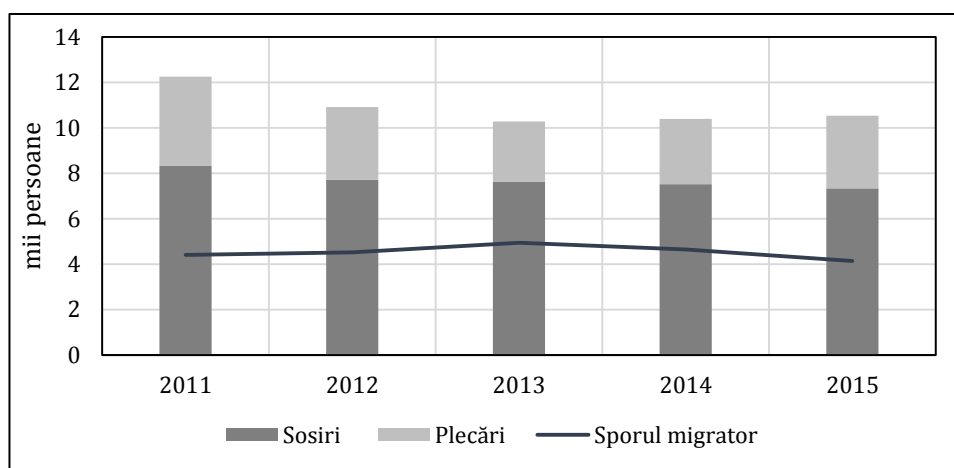
Municipiul Chișinău, având cel mai important statut administrativ, în cadrul căruia sunt concentrate principalele activități economice, administrative, sociale și culturale, atrage populația din toate raioanele republicii. În decursul ultimilor cinci ani, numărul celor sosiți din alte raioane ale țării, în mediu, anual constituia 7,7 mii persoane. Numărul populației care plecat din mun. Chișinău, pentru aceeași perioadă, anual constituia 3,2 mii persoane.

Sporul migrator în mun. Chișinău între anii 2011-2015 alcătuia 4,1-5,0 mii locuitori (5,1-6,2‰), număr net superior comparativ cu sporul migrator în mediul urban din alte localități din republică (Fig. 1), aceasta fiind o urmare nu doar a migrației din mediul rural spre mun. Chișinău, dar și direcționarea populației din alte orașe mici și centre raionale spre principalul centru de absorbție a populației (Fig. 3). Ca rezultat, în decursul ultimilor cinci ani, numărul de locuitori, datorită migrației interne, a crescut cu 22,7 mii persoane.

Plecările populației din localitățile rurale nu poate fi considerat un fenomen nou apărut, acesta a putut fi urmărit în decursul unei perioade îndelungate. Cel mai mare val de mișcări spre orașele mari și centrele raionale se putea observa în anii '70-'80 [2]. Diferența dintre situația prezentă și cea de acum câteva decenii este că în Republica Moldova se reduce potențialul acestui tip de migrație. Astfel, îmbătrânirea populației creează situația când de facto orașele își reduc resursele de suplینire cu locuitori [7].

Creșterea numărului de populație înregistrează nu doar orașul Chișinău, ci și orașele din suburbia sa, din cadrul municipiului, precum și localitățile rurale periferice. Cel mai mare spor migratoriu îl au orașele Codru (21.5‰), Durlești (15.8‰), Sângera (4.9‰), Cricova (5.9‰), Vadul lui Vodă (5.8‰) și Vatra (9.7‰). Orașul Chișinău, din cadrul municipiului, are cea mai mică creștere a numărului populației cauzată de migrația internă, având valori de 4‰ în 2015.

Fenomenul de direcționare a migrațiilor spre localitățile apropiate marilor aglomerații (suburbanizare) este specific statelor Europei occidentale, care au trecut peste etapa de industrializare. Având în vedere faptul că micile orașe din cadrul municipiului sunt în imediata vecinătate cu orașul Chișinău (excepție orașul Vadul lui Vodă), iar infrastructura transportului public de pasageri permite mobilitatea populației dintre acestea, municipiul Chișinău poate fi privit ca un oraș în ansamblu.

Fig 2. Numărul migrațiilor interni (sosiți/plecați) în mun. Chișinău din alte raioane ale Republicii Moldova, 2011-2015

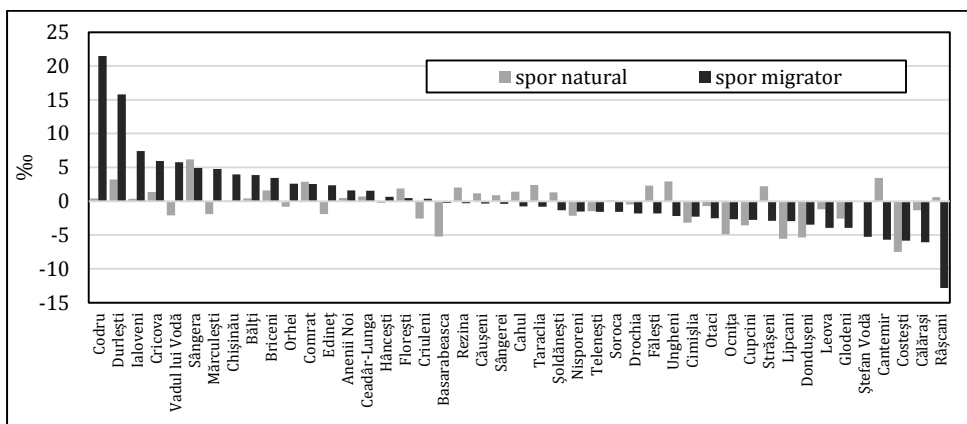
Sursa: BNS

În ultima perioadă se observă o reducere a numărului de localități care înregistrează un spor migratoriu pozitiv. Totodată poate fi observată o legătură dintre creșterea numărului de locuitori în unele orașe în urma migrației interne și mișcarea naturală pozitivă din cadrul acestora. Aceste tangențe sunt în strânsă corelație cu selectivitatea fenomenului de migrație, care cuprinde în mare parte populația tânără. Orașele atractive pentru migrații interni sunt amplasate în Centru (Chișinău cu orașele din suburbie, Orhei, Hâncești, Anenii Noi, Călărași), la Nord (Bălți, Briceni, Edineț, Florești) și la Sud (Comrat, Ceadâr-Lunga, Căușeni, Cahul) (Fig. 3).

Orașele mici și centrele raionale, unde se înregistrează un spor migrator negativ, sunt și ele puncte de atracție pentru populația din localitățile rurale vecine sau din regiune.

În anul 2015 mai mult de jumătate din orașele mici și mijlocii au înregistrat un spor migrator negativ. Anual acestea pierd în mediu 3‰ din efectiv în urma migrației interne a populației. Fluxurile de migranți din cadrul acestor localități sunt îndreptate spre orașele mai mari (*Tabelul 2*), dar și în proporție mai mică spre alte localități de aceeași dimensiune sau sate.

Din numărul total de orașe care pierd populația în urma migrației interne, cea mai mare parte sunt amplasate în regiunea de Nord a țării: Râșcani (-12,9‰), Costești (-5,8‰), Glodeni (-4,0‰), Dondușeni (-3,4‰), Lipcani (-3,0‰), Cupcini (-2,8‰), Ocnița (-2,7‰), Otaci (-2,5‰), Fălești (-1,8‰), Drochia (-1,8‰), Soroca (-1,6‰), Telenești (-1,6‰), Nisporeni (-1,5‰) și în Șoldănești (-1,3‰). În Centru sporul migrator negativ s-a înregistrat în orașele Călărași -6,1‰ și Strășeni (-2,9‰), iar la Sud - Cantemir (-5,7‰), Ștefan Vodă (-5,3‰), Leova (-4,0‰), Cimișlia (-2,3‰), și cu valori mai puțin semnificative în Taraclia, Cahul și Căușeni (*Fig. 3*).

Fig 3. Sporul migrator în orașele Republicii Moldova cu populația peste 5 mii locuitori, 2015 (‰)

Sursa: BNS

Prin urmare, a fost constată o reducere lentă a fenomenului de migrație internă pentru ultima perioadă. Această scădere a fost constatată în baza analizei fluxurilor migratorii înregistrate de statistica curentă între anii 2010-2015 privind înregistrarea reședinței permanente, precum și a stocului de migranți interni în baza Recensământului populației din 2004.

Numărul de orașe care își suplinesc efectivul în urma mișcărilor rural-urbane s-a redus semnificativ, comparativ cu intensitatea de urbanizare înregistrată în anii '70-'80, când orașele mici republicane și centrele raionale, în urma industrializării, creșteau într-un ritm grăbit, provocat de acest fenomen. În perioada ultimilor cinci ani, numărul mediu de locuitori în mediul urban are spor anual, în urma migrației interne, cu 4,2 mii locuitori, ce constituie sub 0,2% din populația totală. Reducerea intensității de urbanizare este rezultat al îmbătrânirii populației, migrației internaționale, dar și

neatractivitatea economică a orașelor mici și foarte mici. În ansamblu, rezervele de potențiali migranți interni din mediul rural s-au redus substanțial.

Totodată se evidențiază o redirectionare a fluxurilor migratorii spre orașele mari, unde spectrul de activități economice este non-agricol. Spre municipiile Chișinău și Bălți este direcționată 1/3 din populația anuală care își schimbă locul de trai.

Perioadei actuale îi este specifică și tipul de migrație internă a populației oraș-oraș, care se manifestă prin reducerea numărului de locuitori în orașele mici și centrele raionale, cu o ulterioară suplinire a efectivului orașelor mari. Având în vedere că populația tânără, reproductiv activă, este mai mobilă, implicată mai mult în schimbarea locului de domiciliu, sporul natural pozitiv înregistrează localitățile în care numărul de locuitori sporește în urma migrației interne a populației.

Referințe bibliografice

1. Analiza Situației Populației în Republica Moldova. UNFPA, CCD. // Coord. Gagauz O. Chișinău, 2016, p. 54-60.
2. Zagorodnaia E.M., Zelenciuc V.S. Populația RSS Moldovenești. Chișinău: Cartea Moldovenească, 1983.
3. Migrația internă în România. Anuarul Statistic 2016. Institutul Național de Statistică din România.
4. Recensământul Populației 2004. Vol. 2. Migrația Populației. Chișinău, 2006, p. 68-71.
5. Statistica curentă privind migrația internă, tabelele MG-01, MG-02, MG-03, MG-04, MG-05.
6. Поалелунжъ О. Миграция в Молдове. В: Основные вызовы демографической безопасности: сходства и различия в Молдове и Беларуси. Кишинэу: Știința, 2010.
7. Paladi G., Gagauz O., Penina O. Îmbătrânirea populației în Republica Moldova: consecințele economice și sociale. Chișinău: Policolor SRL, 2009, p. 118-121